

FAQ

ISSN 2752-4639

977 2752 463 00 6

lipu tempo

>Hello! You're looking at lipu tempo, a magazine written in Toki Pona. Maybe you're new and want to know more about this language. Great! This page hopes to answer some of your questions.

What is Toki Pona?

Toki Pona is an elegant minimal language. It was created by the Canadian linguist Sonja Lang in 2001. It has only got 14 letters and about 130 words.

Why would I learn Toki Pona?

Despite how tiny the language is, it is still possible to describe any concept with it. This might fascinate you. Maybe you just want to take a break from the complex world we live in. Or perhaps you just want to talk to your friends without others knowing what you're saying.

How can I learn Toki Pona, and where can I use it?

There is the official book: Toki Pona: The Language of Good by Sonja Lang. It teaches how to use Toki Pona. Sonja made a Toki Pona Dictionary too.

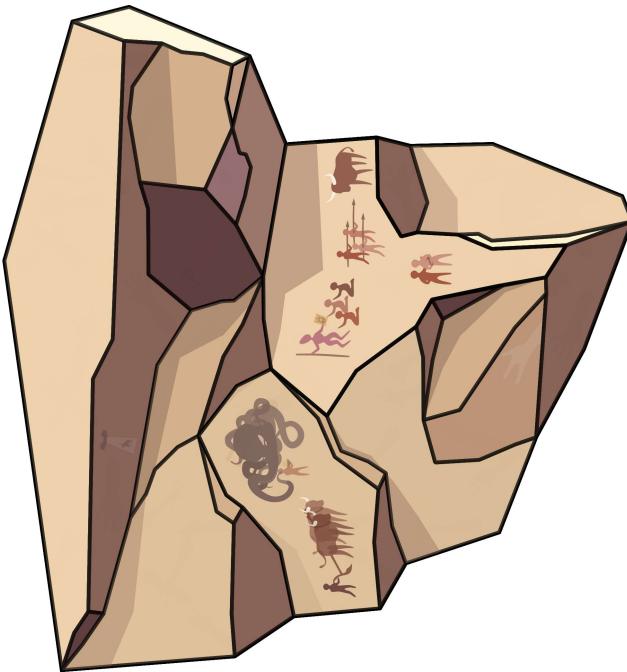
There are also several free online courses. You can find Toki Pona groups and learning resources on tokipona.org, the official website, as well as on our own website: liputempo.org.

Do you want to contribute? That's great! You can join us on [liputempo.org](https://discord.com/invite/27524639). We communicate in a Discord server.

sina wile pali tawa lipu tempo la
o tawa lipu liputempo.org · lon
ona la sina ken tawa ma mi · jan
pali li toki lon ona · sina kama
lon kulupu la ni li pona ·

All text and images in this document are licenced under a [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) licence, unless indicated otherwise.

sina wile pana anu ante e ijo pi
lipu ni la o lon nasin · nimi nasin
li lon poka pi ijo ni la o lon ona ·
tawa ijo ali ante pi lipu ni la
o lon nasin [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) ·

nanpa jan

jan pali

jo

jan Alonola + soweli Eli + jan Kapesi Pake
+ jan Kasape + jan Ke Tami + jan Kuku
+ jan Lapate + sama Natanale li toki.

jan Kasape + jan Ke Tami + jan Siwa li alasa
e pakala toki.

jan Alonola li sitelen e sitelen sinpin.
jan Simo li sitelen e sitelen sinpin.

jan Kasape li sijelo e lipu.

jan Alipi + jan Alonola + jan Sonatan
li lawa e kulupu.

kulupu 3 ma Pelin la jan kulupu
li mute ala mute?

pilin 5 jan en soweli
li ante ala ante?

6 sitelen pona
o lon ala nasin Juniko

sona 8 kalama ala

9 jan Panini

musi 10 jan poka mi li tawa

12 jan Ulise

12 toki suwi

13 tempo janttu tu

14 toki insa olin

14 o moli ala tawa
pimeja pona tempo

15 seme li mi

15 kijetesantakalu o

lipu ni li tan kulupu
lipu tempo e.V.
kulupu mi li lon ma Aken ·
oma li li lon ma Tosi ·
mi pana e lipu ni
lon tempo narpa 2024 ·

seme li mi

tan jan Alonola

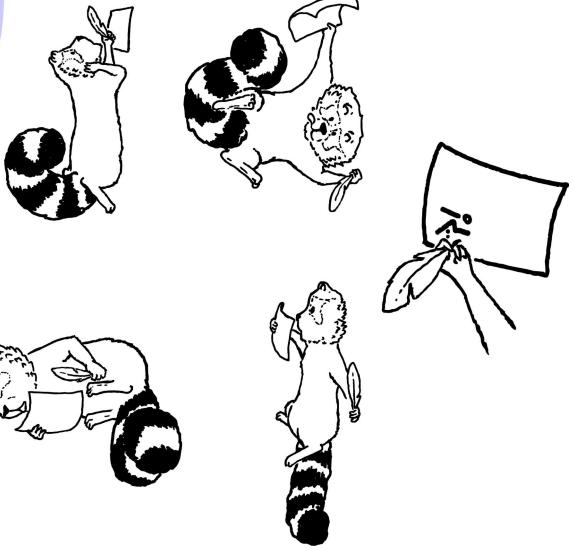
= jan li alas a mi
taso mi ala soweli
sina sona ala e mi
la mi mokul i moli

mi kama suli lon ma
taso mi kasi ala
sina moku e mi la
moku ni li ilo unpa

telo mute li kama arpa
palisa mi li kama tan ma
sijelo mi li awen lon ma
lawa mi li sama sike a

kijetesantakalu o

tan jan Ke Tami

O o kama pona

lon lipu tempo!
sina jan ala jan?

o pilin e ijo jan
kepeken lipu ni.

ona li jo e toki
jan tan jan toki.

suli la jan Alonola
li wile sona e ni:

jan en soweli
li ante ala ante?

jan Ke Tami
li toki kin e tempo
kulupu suli

lon ma tomo Pelin.
o lukin e toki
mute pona

o musi kepeken
lipu tempo!

- jan Sonatan

➔ o pana pona tawa mi
o pana pona tawa sina
o pana pona tawa ona
o pana pona tawa soweli
o pana pona tawa akesi
o pana pona tawa waso
o pana pona tawa kala
o pana pona tawa pipi
o pana pona tawa kasi
o pana pona tawa ma
o pana pona tawa ale
o toki insa e ni lon tempo mute
o open e pilin sina tawa pona
pona li kama insa sina
pona sina li tawa ale
ni li pali kasi pi pilin pona
ni li toki insa olin

tan sama Natanale

toki insa olin

ma Pelin la jan kulupu li mute ala mute?

tan jan Ke Tami

➔ ala. ona li mute mute tu anu sama! lon.
ma li sike sin e suno la mi wile kama sin
e kulupu lon ma Elopa. tempo pokal i tempo
narpa tu wan la kulupu li suli sin li musi a
lon insa lawa Pelin pi ma Tosi.

open tempo

mute suli li kama la, pakala wan li suli: ilo
mute pi pali esun li pakala la jan mute li ken

I

ala kepeken ilo tawa lon kon. jan tu wan
li kama tan ma weka. jan wan li kama lon

tempo ante. jan ante li kama kepeken nasin
ante. jan nanpa pini li kama lon tempo pini
taso. ike a. taso suli la, ona li kama, li lon
poka mi. mi olin e jan kulupu. jan wan
li kama sona toki pi kulupu ni lon tempo

suno pini wan taso! jan li kepeken toki pi
kulupu ni lon ma Pelin, li kama kulupu lon
tempo mute la. jan sin ante kin li kama sona
e ni, li ken kama lon kulupu ona a!

taso mi seme lon kulupu suli ni? mi toki
taso, nimi ona li wawa suno ala la, ali
o utala, utala tan moli suno.

majuna² o seli, o pakala e tempo suno pini.
jan pi suvi ala, pi molii lukin o,
oko pimeja o pona, o sama mun seli,
o utala, utala tan moli suno.

sina lon sevi pi nena ike, mama mijie mi o.
o pakala, o sevi e mi kepeken telo oko seli.
o moli ala tawa pimeja pona tempo.
o utala, utala tan moli suno.

taso, nimi ona li wawa suno ala la, ali
o utala, utala tan moli suno.

jan nasa li kama li kalama e suno.
tempo kama la, sona ona li apeja³ kin.

O moli ala tawa pimeja pona tempo¹

tan jan Kapesi Pake

➔ o moli ala tawa pimeja pona tempo.
jan pi suvi ala, pi molii lukin o,
oko pimeja o pona, o sama mun seli,

tempo pini la, jan li sona e pona pi pimeja
tempo.

majuna² o seli, o pakala e tempo suno pini.
jan pi suvi ala, pi molii lukin o,
oko pimeja o pona, o sama mun seli,

tempo pini la, jan li sona e pona pi pimeja
tempo.

jan nasa li kama li kalama e suno.
tempo kama la, sona ona li apeja³ kin.

¹ open tan jan Silan Toma;
ante toki tan jan Kapesi Pake

² "majuna" li sama "sin ala"

³ "apeja" li pilin ike tan ni: sina ike

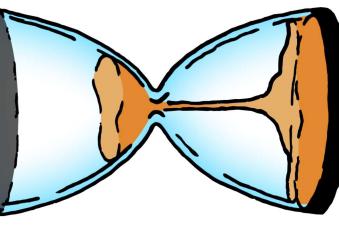
pali ona li pali ona; pali mi li pali mi.

lape e sijelo lon ona. kin la mi kama jo
e palisa kule. kepeken ona la kulupu
li sitelen e sitelen kule tawa supa ma. jan
lili tu en jan suli wan li kama wile sona
e sitelen. jan li toki e sitelen mi e toki mi
tawa ona. a, sona sin.

seli li kama lili. pona. jan li wile pana e lipu
lili tawa tono pi ma weka la mi ken e n. lipu
lili li sama mani tawa lipu pi ma weka la, mi
pana e lipu lili mani pi sitelen pona tawa jan
mute.
mi wile pana e toki pi jian kulupu tawa ilo
mi. mi pana e ijo ken tawa lipu mi la mi ken
toki tawa jan mute lon tempo kama. ilo mi
li awen e toki kalama la, mi ken pana e ona
tawa ale pi wile kute.

tempo selli lape

seli li awen a, li suli. ala kulupu li wile
tawa a. mi awen lon ma kasi lon pimeja
kasi. moku pi mute pona en telo pi mute
pona li lon. jan Tepo en jan Kasape en mi
Ke Tami li kama e kulupu lon poka. kulupu
li sike suli wan la ale li ken lukin e mi tu
wan. ni la mi ken pana e sona pi luka pona.
luka pona li seme. jan mute li toki la ona
li kepeken kalama uta. taso ale ala li ken
kute pona anu kalama pona. nasin toki ante
li lon a. kepeken kalama ala la toki jan li ken
kepeken luka li ken kepeken sijelo kepeken
tawa. tempo suli pi kulupu ni la mi toki
kepeken kalama uta. taso tempo pi pana
sona la kulupu li kama sona e nasin toki
kepeken kalama ala.

jan sijelo li utala.
sijelo la, jan li anpa.
utala sin li tan pilin.
pona insa o pini kin.
jan li utala e lawa,
la olin ali o ala.
utala sewi li open.
ni la, pini jan o awen.

I

pona suli la jan sona Lakuse li pana e nasin
pi pana sona, e lipu nasin kin tawa mi.
nasin pona a. mi kama pana e ijo mute tawa
sona kulupu. taso sona li awen ala awen?
awen! tempo pi pana ala la jan li awen
kepeken luka pona, li awen wile sona,
li awen ken toki kepeken kalama ala. ni
li pona wawa tawa mi.
musi suli la mi tu e kulupu. kulupu wan
li lukin. kulupu ante li pali. pali ona la ona
li lukin e lipu. li tokri sama jan pi lipu ni,
li tawa sama jan pi lipu ni. nimi pi lipu musi
ni li "mijomi telo". ona li nasa musi la, mi
mu mute tan ona. musi ante la kulupu li mu
musi pi wan kulupu. mi awen e mu mute lon
ilo mi. a, taso selli li lape e mi ale la, ijo suli
ante li ion ala.

pini tempo

pini la, kulupu li kama lili. jan mute li pali
anu tawa. taso jan ante li awen li mute pi
suli pona. mi alasa e pokri Tona. ona li pam
poki, li jo e ijo soweli, e kili mute, e ko telo
namako lon insa, li tan a ma ni lon toki pi
jan mute. mi kama lukin e tomo esun suwi
tu, e tomo pi sitelen musi nasa, e tomo suli
pi kulupu oko. tempo pini la, ma Tosi li tu la,
ma Tosi suli en ma Tosi lili li lon. ma lili la,
kulupu li wile lawa wawa e jan ona la ona
li oko e ona. pilin pi kulupu ike oko la, jan
ike li ken lon ale a. ni la, mi kama sona
e tempo ona, e ilo oko ona, e len ona,
e nasin len ona. ni li ijo nanpa pini tawa mi
wan. mi tan ma kulupu la mi pilin wile pi
kulupu sin a. mi wile lon kulupu lon tempo
ante kin!

tempo
jan
tu tu¹

tan jan Kapesi Pake
sitelen li tan jan Ke Tami

¹ toki open li tan jan Wiljan Pula Je;
ante toki li tan jan Kapesi Pake

I

o lukin e telo suli. o lukin e ilo telo.
kon suli li lon len ona. o lukin e telo
suli pimeja. jan ale mi pi ilo telo o!
tempo pini la sina pali, sina utala,
sina lukin insa, sina ni ale lon suno pona
lon kon ike kin. tempo ni la, sina em mi
li majuna. a tempo suli la, jan li ken pona,
li ken awen pali. moli li pini ale; ni li lon.
tauso lon li awen la, mi ken ijo suli a.
tempo pini la, mi ale li utala e sewi;
o pali e ijo pi suli samal suno li musi
lon kiwen pi telo suli; tempo suno li kama pini.
mun suli li tawa sewi; telo suli li mu sama
kalama uta mute, o kama, pona o! mi ken alasa
e ma sin. tempo li awen. o open al! o awen anpa
lon telo monsuta, o utala e ona. ni li wile mi:

mi o tawa telo weka; suno pi kama anpa o lon monsni.
ni la, mi ken moli pona. ken la telo linja wawa li pana e mi
tawa ma lili suwi pi telo suli. ma ni la, mi ken lukin
e jan Akile suli. tempo pini ante la, mi sona e ona.
mute li weka; taso mute li awen. ken la,
mi ken ala tawa e ma e kon sewi kepeken
wawa mi majuna—taso mi awen mi. pilin suli
li weka wawa tan tempo, li awen wile suli ni a:
o alasa, o lukin, o jo, o pini ala lon tempo ale.

jan sijelo li utala.
sijelo la, jan li anpa.
utala sin li tan pilin.
pona insa o pini kin.
jan li utala e lawa,
la olin ali o ala.
utala sewi li open.

I

I

jan Ulise¹

mi jan lawa pi pali lili, li lon poka pi seli pini,
li lon nena mute lete, li lon poka pi meli majuna,
li pana e toki lawa tawa janmonsuta la, lili li kama.
jan ni li awen e mani, li lape, li moku, li sona ala e mi.
mi ken ala pini e tawa; mi wile moku ale e lon.

lon poka pi jan pona anu lon taso la, tempo ale
li pona a tawa mi, li ike a kin: mi lon ko pi poka telo
anu lon telo pimeja pi kon wawa la,

mi kama nimi suli tawa jan pi ma ale.

pilin mi li ken ala lape la, mi tawa ale, li lukin e mute,
li sona e mute: e ma tomo, e nasin jan, e kon ma,
e kulupu lawa, e mi suli a pi ale ni. mi utala pi
wawa nasa lon supa lete pi ma tomo Toja.

mi kama lukin e ijo mute a; ona ale li kama mi.
taso mi lukin e mute la, mi awen lukin e ma sin;
mi tawa la, pini ona kin li awen weka tan mi. a mi
o awen ala, o pini ala, o moli ala tan pali ala, o suno!

insa kon en weka kon li ken ala ale tawa jan!
tempo en tempo lili ike al tempo lili li kama tawa mi.
mi ken awen e tempo lili i tan moli pi pini ala la,
ona li ken kama e ijo sin. sike suno tu wan la,

mi len e mi e kon mi majuna pi wile wawa la,
ni li apeja. wile sene? wile pi alasa sona.
mun lili li kama ampa lon selo telo. sama la,
mi wile tawa weka tan ma pi sona jan.

ni li jan lili mi. ni li jan Telemako mi.

tawa ona la, mi pana e palisa lawa e ma lili ni
pi telo suli. mi olin e ona. wawa pi nasal lili la,

mi weka la, ona li wile pali, li ken pona e

jan li wile e pan.
lawa li pana ala,
lawa pona tawa pali, li pilin apeja ala,
li wile ala kama ike lon pali pi kulupu jan,
li suwi tawa ale, li olin e sewi pi tomo mi.

moli la lawa li kama jo e mani.
moli la lawa li kama jo e mani.

¹ toki Ulysses, tan jan Tennyson
(Alfred Lord Tennyson)

jan en soweli li ante ala ante?

tan jan Alonola

→ **soweli li seme?** soweli li ken kalama li ken tawa li ken moku li ken mama e soweli sin.
soweli li pakala la ken la ona li ken ala kalam li ken ala tawa li ken ala moku li ken ala mama e soweli sin. mi la nimi «soweli» li jo e kon tu: kon nampa wan la akesi en kala en pipi en waso li soweli. kon nampa tu la akesi en kala en pipi en waso li soweli ala ken la ni li lon tan ni: soweli meli li ken para e telo mama tawa soweli lili li jo e len li tawa lon ma. mi wile kepeken e kon nampa wan: akesi en kala en pipi en waso li soweli. taso mi sona ala e ni: jan li soweli ala soweli?

jan li ken kalama li ken tawa li ken moku li ken mama e soweli sin. mi la ona li soweli anu seme? o awen! ken la jan li tokli e ni: jan li soweli ala tan ni: jan li pilin. soweli li pilin ala. taso nasin ni li ike tawa mi tan ni: nimi pi ijo tu li ken nimi wan tomo en pokli pokli. jan en soweli li soweli. kili en moku li moku. nimi narpa tu li nimi kulupu. nimi kulupu li nimi pi ijo mute. o lukin: nimi «moku» li nimi kulupu. kili en pan li moku. ni la nimi «kili» en nimi «pan» li lon kulupu pi nimi «kijo». li ijo, nimi ale ni li lon kulupu pi nimi «kijo». mi ken toki kin e ni: moku li kili. taso mi ken ala toki e ni: moku ale li kili. moku li nimi pi kon suli. kili li nimi pi kon ili.

tempo ni la mi sona e ni: jan li soweli?
pona a! taso soweli ale li jan ala. tan seme?
toki kama la mi kepeken e nimi «soweli» pi kon ni: soweli ni li jan ala li soweli ante:
tan mute li tokli e ni: soweli li pilin ala. taso ona li pilin. ken la ona li pilin ala samsina, taso ona li pilin a. lon la soweli li sona ala e ijo mute. ona li sona ala e tokli pi ilo sona, a a a. taso jan mute li sona ala kin. ante la jan lili li pilin lili kin. sona la jan lili en soweli li sama mute. ni lajan lili li soweli ala soweli?

mi la ante suli ni li lon; jan li sona e ni: mi mi. (ken la) soweli li sona ala e ni. jan li lukin e ona lon sinpin pi lukin sama la ona li sona e ni: sitelen lon sinpin ni li mi. soweli mute li lukin e ona lon sinpin pi lukin sama la ona li pilin e ni: sitelen ni li soweli ante. nasa! taso soweli sona li lon kin!
soweli suli en soweli kala en soweli jan en waso en kala (lioni) li lukin e ona lon sinpin pi lukin sama la ona li sona e ni: sitelen ni li sitelen ona. taso nasin ni li nasa kin tan mi: soweli alasa li ken ke lukin li ken pilin nena pona. ken la pilin nena la ona li sona e ni: kon ona li kon ona.

ante la jan li ken pilin kepeken nasin ni: ona li lukin e ijo. ona li kama sona e ijo. ona la soweli li ken ala kepeken e nasin ni. taso jan mute pi ken lili li lon. lawa ona li ante. ni la ona li soweli?

ken la jan li ijo e kon. soweli li jo e kon ala. taso mi ken ala alasa e sona ni. ni li sona pi nasin sewi. ale la mi pilin e ni:

toki suwi

tan jan Kuku

→ pona tawa sina,
pona tawa jan,
pona ala tawa lawa,
jan li wile e pan.
jan li wile e pan,
la lawa o pana e ona.
lawa li pana ala,
lawa pona tawa pali, li pilin apeja ala,
li ona li ike a.
jan li wile e pan.
jan li ijo ala.
jan li ijo ala,
la ona li utala.
jan li utala,
la jan mute li moli.

tempo ni la mi sona e ni: jan li soweli?
pona a! taso soweli ale li jan ala. tan seme?
toki kama la mi kepeken e nimi «soweli» pi kon ni: soweli ni li jan ala li soweli ante:
tan mute li tokli e ni: soweli li pilin ala. taso ona li pilin. ken la ona li pilin ala samsina, taso ona li pilin a. lon la soweli li sona ala e ijo mute. ona li sona ala e tokli pi ilo sona, a a a. taso jan mute li sona ala kin. ante la jan lili li pilin lili kin. sona la jan lili en soweli li sama mute. ni lajan lili li soweli ala soweli?

mi la ante suli ni li lon; jan li sona e ni: mi mi. (ken la) soweli li sona ala e ni. jan li lukin e ona lon sinpin pi lukin sama la ona li sona e ni: sitelen lon sinpin ni li mi. soweli mute li lukin e ona lon sinpin pi lukin sama la ona li pilin e ni: sitelen ni li soweli ante. nasa! taso soweli sona li lon kin!

soweli suli en soweli kala en soweli jan en waso en kala (lioni) li lukin e ona lon sinpin pi lukin sama la ona li sona e ni: sitelen ni li sitelen ona. taso nasin ni li nasa kin tan mi: soweli alasa li ken ke lukin li ken pilin nena pona. ken la pilin nena la ona li sona e ni: kon ona li kon ona.

ante la jan li ken pilin kepeken nasin ni: ona li lukin e ijo. ona li kama sona e ijo. ona la soweli li ken ala kepeken e nasin ni. taso jan mute pi ken lili li lon. lawa ona li ante. ni la ona li soweli?

ken la jan li ijo e kon. soweli li jo e kon ala. taso mi ken ala alasa e sona ni. ni li sona pi nasin sewi. ale la mi pilin e ni:

nasin tu li lon. nasin nanpa wan la mi tok
e ni:jan mute li sona li soweli ala. jan lili e
jan pi ken lili li soweli. ike a! nasin ni li ike
mute tawa mi. nasin nanpa tu la ni li lon:
jan ale li soweli. soveli ale en jan ale
li sama. ni li nasin pona tawa mi.
pin la mi wile sona e ni:jan li seme? open

**sitemen pona
o lon ala
nasin Juniko**

ilo nampa ali li ken ala jo e sitelen • jo ali
ona li nampa • ni la jan li wile sitelen lon ilo
la nasin o ante e sitelen ali tawa nampa
o ante e nampa ni tawa sitelen ni • ilo ali
li sin la jan mute li pali e nasin ni ante • on
mute li jo e sitelen ante li jo e ona lon
nampa ante • ni li ike • ài ilo tu li kepeken
nasin ante la ona li ken ala toki tawa ona •
ni la nasin Juniko² li kama lon • ona li wan
taso li sama lon ilo ali li jo e sitelen mute p
nasin mute • ni la jan li sitelen lon ilo la on
li pana e sitelen ni tawa ilo pijan ante la ja
ante ni li oko e sitelen ni sama : ni li wawa

kulupu pi toki pona li wile sitelen pona
kepeken ilo li wile e ni kin : jan ali li ni
sama • ni la ona li toki e ni tawa kulupu pi
nasin Juniko : sitelen pona o lon nasin
Juniko : tasoo kulupu Juniko li wile e ni ala :

la mi pilin taso e ni: jan li soweli Omo Sapijen (*Homo sapiens*), taso jan ante li kin! soweli Omo Eletu (*Homo erectus*) li ala jan? mi la ona li jan! soweli pi nokat sona mute li lon mun la ona li jan! ken la ilo li jan kin. mi taso li ken ala toki e ni: li jan ala jan. jan ale o toki e pilin sira!

tan jan Kasape
sitelen li tan jan Alono

mi kin · sitelen pona li lon nasin Juniko la mi
pillin ike · taso ona li kama ala lon · a kulupu
pi toki pona li wile e wile pi ken ala · mi toki
san³ e ni ali .

nasin seme

kulupu Juniko li wile ala lon e sitelen pona ·
ni la kulupu pi toki pona li ken seme · ona
li ken lon e sitelen pona lon nanpa pi jo
ala · a nanpa mute pi nasin Juniko li jo ala
e sitelen · jan li ken kepeken nanpa ni tawa
wile ona al · taso jan li wile toki lon kulupu
la nasin ona o wan taso sama nasin Juniko ·
nona la jan Makoa⁴ li molni e nasin Kosci⁵ · jan

li pali e nasin sitelen sin la jan lili taso
li kepeken ona la kulupu Juniko li wile ala
lon e ona · taso kulupu Kosu a li ken ni · ni
li pona tawa kulupu mute · taso jan Mako
li pali e pali ante kin · ona li wile lon e nasin

I
la mi pilin taso e ni: jan li soweli Omo Sapijen (Homo sapiens). taso jan ante li lon kin! soweli Omo Eletu (Homo erectus) li jan ala jan? mi la ona li jan! soweli pi noka tu pi sona mute li lon mun la ona li jan! ken la jan ilo li jan kin. mi taso li ken ala toki e ni: ijo li jan ala jan. jan ale o toki e pilin sina!

alasa li lon. ike! ona li wile moku e mi. tomo ante la jan ala li lon. pona a. taso tomo ni li lete a. kin la telo mute li lon. lete en telo li ike tawa mi. tomo ante kin la jan li lon. soweli alasla li lon ala. taso jan li moku ala e kojelo li moku taso e kasi. ike al mi wile moku e ko jelo. ni la mi awen lon poka pi jan Jali.

tempo poka la mi pilin e ni: jan Jali li wile
weka tan tomo ni. onal li pana e lipu ale ona
lon pokii suli li weka e supa mute. tan seme
la jan Jali li jo e supa lape? mi sona ala. mi
jo ala e supa lape. mi ken lape lon ma ale!
ken la ona li jo e supa lape tan ni: ona
li suli. taso supa lape li weka lon tempo ni.
mi wile ale e ni: ona li weka tan tomo mi.
ona li pana e moku tawa mi. kin la ona li seli
e tomo ni. mute la onal li weka e jakki. mi

ona li weka la mi moku e seme? ona li weka
la mi moli tan lete? ona li weka la jan seme
li kama? mi wile ala e ni: ona li tawa!

taso jan Jali li jo e nasin. ni la mi wile tawa
kin. mi lukin e pokи lipu sin. mi tawa lon ona
tawa tomo sin.

li ike lili tawa mi tan ni: mi wile lape la ona
li kalama mute! ike a! tempo pi mute lili la
ona li lukin e mi. ni la ona li kalama al tan
seme? mi sona ala. mute la ona li wile
pakala e mi. tan seme? mi sona ala. mi lili.
ona li suli. mi ken ala pakala e ona. tempo
pini la ona li pana e ilo moli lon poka pi lupa
mi. ko jelo li lon ona. ko jelo... mi wile moku
e ona. taso ilo ni li iké. sina wile tawa ko
jelo la ilo li pakala e sina! ken la ona li moli
e sina. taso mi sona! mi kepeken e palisa
li kama jo e ko jelo kepeken ona.

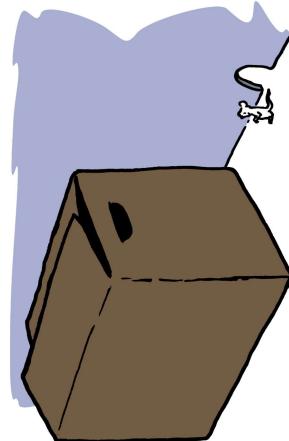
ni ale la ken la sina pilin e ni: tan seme la
sina awen lon poka pi jan Jali. open la mi
wile weka tan tomo mi. mi alas a e tomo sin.
taso tomo ale li nasal tomo wan la soweli

ona li pana e moku tawa mi. kin la ona li seli
e tomo ni. mute la ona li weka e jaki. mi
pana e mari ala tawa ni!

ona li weka la mi moku e seme? ona li weka
la mi moli tan lete? ona li weka la jan seme
li kama? mi wile ala e ni: ona li tawa!

lawa 3959 (mute luka luka luka tu tu ale
mute mute luka luka luka tu tu – anu lawa
mute al) li lon lipu Atajawi, ken la jan
Panini li ken ala sitelen e tokī, nū la lipu
Atajawi li lipu ala li tokī, tokī ni li lili mute.
sina wile tokī e tokī ale Atajawi la sina tokī
taso lon tempo suli tu! tokī lawa li lili tan ni:
lawa mute li lon tempo lili, tempo ni la jan
sonā li awen kama sonā e ijo sin pi lawa ni.
lawa nampa wan en lawa nampa tu li lili
mute a. o lukin:

nampa wan: वृद्धिरादेच् वृद्धिर अदाचि
nampa tu: अंतेषुपः: adeñ gunah:
sina wile ante tokī e lawa ni la sīna o sōna
e ni: jan Panini li kepeken e nīmī lili mute pi
sonā tokī, mi suli e nīmī lili ni sama ni. tokī
pona la lawa ni li pona kin:
nampa wan: kalama Wili
(वृद्धि वृद्धि) li kalama ni: ā, ai, au
nampa tu: kalama Kuna (गुण गुणा)
li kalama ni: a, e, o

jan poka mi li tawa

tan jan Alonola
sitelen li tan jan Ke Tami

→ **tempo pini mute la** mi kama tawa tomo ni.
mi awen lon ona. open la mi tasoi li lon tomo
ni. taso jan sin li kama. mi sonā ala e nīmī pi
jan ni. taso mi pana e nīmī Jali tawa ona.
tempo suli la ona li awen lon tomo ni lon
poka mi.

tomo ni li jo e tomo lili tu wan. tomo nampa
wan li tomo pi weka jaki. mi lon tomo ni lon
tempo lili. mi weka e jaki lon tomo mi. tomo
nampa tu li tomo lili mi. tomo nampa tu wan
li tomo pi jan Jali. tomo pi jan Jali li suli a.
taso jan Jali li suli kin a. nasa la ona li tawa
kepeken noka tu. mi tawa kepeken noka tu

tenpo pi jan Jali ala la mi alasa e moku lon
ma kasi. mi tawa weka tan tomo li alasa
e kili lili. taso tempo ni la mi alasa ala
e moku. jan Jali li pali e moku lon tomo mi.
ona li jo e supa pi pali moku. supa ni la ona
li pali e moku mute! ona li pali e kili e pan
e kasi e kojelo. ko jelo li pona mute tawa
mi! taso ona li pana ala e moku tawa mi!
ona li like mute. taso tempo mute la ona
li pini ala e moku ona li pana e ona lon pok
jaki. taso ona li jaki ala tawa mi! moku mute
li lon pok jaki. ni li pona mute tawa mi!
mute la mi en jan Jali li toki ala. ona li lape
la mi lape ala. mi lape la ona li lape ala. ni

nampa wan: वृद्धिरादेच् वृद्धिर अदाचि
nampa tu: अंतेषुपः: adeñ gunah:

sitelen pi kulupu lili li on nasin Juniko⁶ . ni la
nasin sitelen ni li kama ala moli . tawa ni la
lon ma la jan Mako li alasa e sonā mute pi
nasin mute ni . taso ona li alatasā mute la ona
li ken ala lon e sitelen lon nasin Kosu .
ni la nasin sitelen sin ali li tawa nasin
Ukosu⁷ a . ona li jo e nāsin sitelen mute
sama nasin Kosu . taso ona ali li lape jan
Mako li pini alasa la ona li kama ken lon
e nāsin lape ni li on nasin Kosu . taso ona
li awen alasa . ni la kulupu pi toki pona li lon
e sitelen pona ali li on nasin Ukosu .

kulupu pi toki pona li kepeken nasin ni lon
tempo suli . taso ona li awen wile kepeken
nasin Juniko . jan Mako li pali e pali suli
li alasa tawa kulupu pi wawa ala li wile lon
e sitelen pi kulupu ni li on nasin Juniko . taso
kulupu pi toki pona li wile lon e sitelen musi
taso . ni li like lili e pilin mi .

ilo sitelen seme

taso sitelen pona li kama lon nasin Juniko la
seme li kama ante . jan li tokī e ni : ni la ona
li ken sitelen pona ! on ilo lili ona . taso ala .
tawa ni la ilo sitelen on lon . a ilo li jo ala e ilo
sitelen ni la ona li ken ala sitelen pona .
tempo ni li ilo sitelen alii li on nasin Ukosu .
taso sitelen pona li lon nasin Juniko la ilo
sitelen seme li ken kama lon ilo lili alii .
ken la ni la kulupu Kuko⁸ li lon e sitelen
pona lon ilo sitelen Noto⁹ li pana e ona
tawa ilo ali pi kulupu Kuko . pona suli . ni la
jan ali li ken oko e sitelen pona lon ilo ona .
taso jan ni taso li kepeken sitelen pona :

taso ken la sitelen pona li lon nasin Juniko
la jan sin li oko e ni la ona li kama toki
pona . ni li pona . taso jan li wile suli ete¹⁰
e kulupu pi toki pona la ona o ni kepeken
ala nasin Juniko .

sitelen seme

taso sitelen pona li lon nasin Juniko la
kulupu Kuko li pali e ilo pi sitelen pona la
sitelen seme o lon ona . lon nasin Ukosu la
kulupu nīmī <pus> en kulupu nīmī <ku suli> en
nīmī tu tu pi kulupu nīmī <ku lili>¹¹ . ni
li pona ken . a jan mute li kepeken nīmī ni
taso .

kin¹² sitelen li kama ante . jan mute li kama
sitelen ni e nīmī <nāmako> : ona li kili .
sitelen repliku li kama sama sitelen <pona>
li kama jo e linja san . kin sitelen <akesi>
li pini jo e noka san tu¹³ li kama jo e noka tu
tu taso . ni ali li tan tempo lili pini .
ni la kulupu o lon e sitelen seme lon nasin
Juniko . a ali la ona li ken ala sitelen ni
e tokī ona pi tempo kama . a nāsin sitelen pi
kulupu ni li awen kama ante . taso nāsin
Juniko li awen sama lon ali . ni la sitelen
pona li ken ala lon nasin Juniko .

I

¹ tan ni: ² Unicode ³ tu wan ⁴ Michael Everson
⁵ CSUR ⁶ <https://www.kreativekorp.com/ucsur/>
⁷ UCSUR ⁸ Google ⁹ Noto
¹⁰ suli namako ¹¹ ... li lon ¹² kin la ¹³ luka wan

jan Panini

tan jan Alonola

kalama ala

tan soweli Eli

➔ **sona toki la jan suli mute li lon:**

jan Pesinan Sosu (Ferdinand de Saussure) li toki e sona ni: ijo wan li jo e nimi wan. nimi ni li jo ale e tan.

jan Nowen Tonki (Noam Chomsky) li toki e sona mute. sona wan li ni: ken la toki ale li jo e nasin toki wan. ona ale li sama.

➔ **kalama ala li ken ala ken lon?**

tan jan Jon Ke (John Cage) la kalama li lon ali. sina ken tawa tomo ni: jan ante en soweli en pipi en ilo ante li lon ala a. taso sina awen lon. tan ni la kalama kin li awen lon. kalama ante ala la sina kute e tawa pi telo loje lon kute sina. sina kute e kon tawa pi sijelo sina. sina lon la kalama kin li lon.

kin la sina li ken kute e kalama kepeken kute pi insa lawa taso! tempo la jan ali li kute e kalama musi pona. kalama pini la kalama musi lili li awen lon insa lawa taso. kalama ni li lon ala lon? jan ante li ken ala kute e ona.

jan Jon Ke li wile sona e ni: kalama musi li ken seme? tawa ni la ona li alasa e kalama ante kepeken ilo mute. jan ante li lukin e ilo ni la ona li toki e ni: ni li ilo kalama ala. ni

mi sona e ijo lili pi jan Panini. ona li lon tempo seme? ken la tempo sike pini 2700¹ anu tempo sike pini 2300². jan mute li pilin e ni: ona li lon tempo sike pini nanpa 2350 (mute tu wan ale mute mute luka luka). ken la ona li ken sitelen e toki. ona li kepeken e toki pi jan sona luka luka lon pali ona.

lipu Atajawi (Aṣṭādhāyāī, अष्टाधायी) li lipu suli pona tan jan Panini. lawa toki pi toki Sansita li lon lipu ni. toki pona la nimi Atajawi li ni: [lipu pi] kipisi³ luka tu wan. kipisi luka tu wan ni li jo e kipisi lili tu tu. lipu Atajawi li toki e ijo tu. nanpa wan la ona li toki e lawa nimi e lawa toki. nanpa tu la ona li toki e lawa tawa nimi sin. lawa toki ni li sama mute tawa lawa nanpa. tan same la lipu ni suli mute tawa jan? nanpa wan la ona li lipu nanpa wan pi nasin toki Sansita⁴. nanpa tu la toki Sansita la jan li wile awen e toki. lipu ni li sama lipu pi! jan Sansita li wile e ni: toki Sansita li awen li kama ante ala.

¹ nasin nanpa pona la ni li nanpa ni: mute luka tu ale
² sama la: mute tu wan ale
³ ijo lili mute li kama wan la ona li kipisi pi ijo wan
⁴ lipu ante li lon. taso lipu ni la lipu ale ona li awen lon.

II

li ilo moku. ni li kasi. ni li lipu. ni li lipu. taso ona ali li kalama. ma ali en ijo ali la kalama li ken lon. tan nila jan Jon Ke li jo e wile sin: kalama musi pi pali kalama ala li seme? ken la sina sona e kalama musi ni. nimi ona li 4'33" (tempo lili). nasin pali ona li ni. jan li tawa poka pi lo kalama. jan li open e kalama musi. li luka ala e ilo. li awen lon tempo lili. kalama musi ni la kalama ala li tan jan tan tomo tan soweli tan kon tawa tan ali pokal!

taso jan Panini (toki Sansita: पाणिंति) li lon. ona li tan ma tomo Tasasila (तस्तशिला), tempo ni la ma tomo Tasasila li lon ma Pakisan.

taso tempo pi jan Panini la ma Pakisan li lon ala. taso ma suli Loma li lon al. mi wile toki e sona pi jan Panini tan ni: ken la ona li jan narpa wan pi sona toki!

➔ **ijo 4'33" li seme?**

pini la kalama ala li seme? kalama musi li ken seme? tawa ni la ona li alasa e kalama ante kepeken ilo mute. jan ante li lukin e ilo ni la ona li toki e ni: ni li ilo kalama ala. ni